

VLKOLÍNEC

NOVÝ MODEL FUNGOVANIA,
MANAŽMENTU A OBNOVY
LOKALITY UNESCO

Svetové kultúrne dedičstvo si zaslúži **nový prístup** k zodpovednej a udržateľnej **obnove**, správe a **revitalizácii**, ako aj **autentickú ponuku** a služby udržateľného **turizmu** so zapojením **domácich** rezidentov a celého **regiónu**.

VLKOLÍNEC SVETOVÉ DEDIČSTVO

Organizácia
spojených národov pre
výchovu a vzdelávanie,
vedu a kultúru

Rezervácia ľudovej
architektúry Vlkolínec
Zapísané do Zoznamu svetového
dedičstva v roku 1993

- Osada **Vlkolínec** leží na úpätí pohoria **Veľká Fatra** nad mestom **Ružomberok**
- **Prvá písomná zmienka** pochádza z roku 1461, názov podľa hojného výskytu vlkov
- Vďaka izolovanosti a odláhlosti si zachoval **pôvodný ráz** krajiny a architektúry
- V roku 1977 ho vyhlásili za **Pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry**
- Od r. 1993 v **Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO**
- Architektonicky zachovalé **dominanty** – drevená zvonica, rumpálová studňa, kostol
- **Muzeálne expozície:** Roľnícky dom + humno, Ľudový dom + koliba, Galéria – škola, Dom UNESCO, sýpka
- Organizujú tu rôzne **kultúrne podujatia** a ukážky **tradičných ľudových remesiel**
- **Vlkolínske zruby** sú dodnes **obývané** alebo sa využívajú na **rekreáciu**
- **Jedinečný krajinársky komplex** je citlivo osadený v svahovitom teréne (terasy)

CHARAKTERISTIKA A HLAVNÉ CIELE PROJEKTU

- **Prioritou projektu** je zodpovedná a udržateľná **obnova a revitalizácia** kultúrneho dedičstva s prepojením na **sociálny, ekonomický a environmetnálny rozvoj lokality** s dôrazom na **inkluzívnosť**, miestnu **identitu** a vzájomnú **participáciu** aktérov
- **Cieľom** je **zapojenie** miestnej **komunity** (samospráva, obyvatelia, kultúrne inštitúcie, podnikatelia, ľudoví umelci a remeselníci atď.) do **aktivít** a spoluvytváranie **riešení**
- **Nový model riadenia** je založený na **spolupráci** odborníkov, komunity a verejnosti s cieľom zabezpečiť **trvalú udržateľnosť** a relevantnosť **lokalitty** a jej **prezentácie**
- **Zachovanie identity**, typickej **kultúry**, poznávania **histórie** a **tradícií** prostredníctvom organizácie **aktivít** (akcie a podujatia, výmeny), aj **diverzity** či **rozmanitosti** územia
- **Ekonomická návratnosť** projektu zabezpečí **trvalo udržateľný rozvoj územia** a nové **investície** do obnovy i postupného zlepšenia služieb turizmu a komfortu návštevníkov
- **Ekológia a diverzitu územia** zabezpečia ekologické prístupy, zelené technológie a zachovanie typických **terasovitých políčov**, obnova **senníkov** a striech zo **šindľov**

VLKOLÍNEC - NOVÝ MODEL FUNGOVANIA

- **Mesto Ružomberok** pripraví v budúcnosti **záchytné parkovisko** v Trlenskej doline, kde zaparkujú návštevníci **autá a autobusy** (**vjazd do osady len pre rezidentov** a vozidlá hasičov a záchranárov, polície a pod.) – obmedziť počet áut v PRLA
- V spolupráci s **OOCR Region Liptov** tam zriadime **Turisticko-informačné centrum** (TIC), v kooperácii s **Národným parkom Veľká Fatra** predstavíme aj ochranu prírody
- **Kyvadlovú dopravu** zabezpečí počas celého roka **mikrobus** (9 miest) a **minibus** (19 miest) počas letnej sezóny – lístky si kúpia v automate (info tabule + brigádnici)
- **Aktivity vo Vlkolínci** (akcie a podujatie) aj **fungovanie TIC** budú financované z OOCR Liptov (členský príspevok mesta RK) a štátnej dotácie podľa **Plánu aktivít**
- **Program** (kultúrne akcie a podujatia) pripraví **Kultúrny dom Andreja Hlinku** (KDAH) v spolupráci s ďalšími subjektami (mesto RK, OOCR Liptov, OZ, obyvatelia atď.)
- **Návštevník** zaplatí jeden poplatok za vstup - **jednotné vstupné do expozícií a poplatok za odstavenie vozidla** (samostatne alebo v cene vstupného do expozícií)
- **Sprievodca** na pravidelných prehliadkach prevedie návštevníkov okruhom vo Vlkolínci

ZACHOVANIE HISTÓRIE A TRADÍCIÍ

- **Kultúrne podujatia** by mali zachovať a priblížiť návštevníkom **pôvodný život** obyvateľov Vlkolínca, ako aj **tradície folklóru a ľudových zvykov** regiónu Liptov
- **Programy** majú byť zamerané na **tradičné remeslá**, ako je obľúbené podujatie ***Remeslo má zlaté dno***, s ukážkami počas víkendov v letnej sezóne (júl – august)
- **Tvorivé dielne vo Vlkolínci** umožnia návštevníkom oboznámiť sa s **tradičnými remeslami** a sami si môžu vyskúšať pôvodnú **remeselnú výrobu a postupy**
- Celoročný cyklus podujatí s názvom ***Rok vo Vlkolínci*** má priblížiť **folklórne tradície a ľudové zvyky i obyčaje** podhorskej osady aj regiónu dolný Liptov
- Podujatia sú zahrnuté aj do ***Plánu aktivít*** OCCR Liptov a **financovať** sa budú z mestského rozpočtu, členského príspevku mesta RK do OCCR a štátnej dotácie
- V roku 2024 sme si pripomenuli **100. výročie narodenie** pátra **Pavla Horského**, pri tejto príležitosti sme otvorili jeho ***Pamätnú izbu*** ako stálu expozíciu v Dome UNESCO
- V r. 2026 plánujeme v bývalej *Ľudovej škole* sprístupniť ***Pamätnú izbu*** miestneho učiteľa **Jozefa Májeka**, ktorý ako interbrigadista zahynul v r. 1936 v Španielsku

NOVÝ OKRUH A POZNÁVACIA TRASA

- Každéj skupiny sa ujal **vyškolený sprievodca** (OOCR + L. múzeum) a previedol návštevníkov sprievodným slovom na trase - trvanie prehliadky 60 - 90 min.:
- **ROLNÍCKY DOM + humno – ĽUDOVÝ DOM – SÝPKA – STUDŇA – ZVONICA – DOM UNESCO – KOSTOL – GALÉRIA - škola – KOLIBA - salaš**
- Po dohode sa k okruhu **pripojili aj ďalšie objekty** spravované občianskymi združeniami (OZ) pôsobiacimi vo Vlkolínci - **Ľudový dom + koliba, Galéria – škola**
- Bude záležať len na dohodách, či sa aj ďalšie subjekty – napr. **Vlkolínsky betlehém** stanú súčasťou **jednotného okruhu** alebo ich sprístupnia za **samostatný poplatok** na základe individuálneho záujmu návštevníkov
- Tento rok si pripomenieme **150. výročie vysvätenia Kostola navštívenia Panny Márie**. Pri tejto príležitosti chceme pripraviť samostatné podujatie
- Žiadaným cieľom zostáva **zapojenie miestnych ľudí** do práce s návštevníkmi – v jednotlivých **expozíciách** a na centrálnej **pokladni** či pri organizovaní **akcií**

ZAPOJENIE KOMUNITY A PARTNEROV

- Cieľom **nového modelu fungovania** Vlkolínca a všetkých aktivít je **zapojiť Vlkolínčanov** (obyvateľov aj majiteľov nehnuteľností) do **života osady** aj do **práce s turistami**
- Chceme povzbudiť ich **lokálpatriotizmus a hrdosť** na svoju jedinečnú lokalitu, umožniť **návrat mladých ľudí** do domov svojich predkov aj **podnikanie** v kultúre a cestovnom ruchu (CR)
- V spolupráci s mestom RK zachováme **animačné príspevky** pre miestnych rezidentov ako formu **odmeny** za prácu s návštevníkmi a **príspevky na obnovu a údržbu objektov**
- V rámci **inklúzie** sme na dohody zamestnali aj **znevýhodnené skupiny** (seniori a mentálne alebo ťažko zdravotne postihnutí - ŤZP), pripravujeme aktivity na **odstraňovanie bariér**
- Chceme oživiť **chov včiel a oviec** či pestovanie **byliniek** a predaj výrobkov, zopakovať akciu **Požehnanie úrody**, ako aj pripraviť nové podujatia – napr. **Ľanová sobota**
- V rámci **zlepšenia prístupnosti a zrozumiteľnosti** sme pripravili **nový dizajn manuál** – viacjazyčné sprievodné materiály, nový navigačný a informačný systém, univerzálne piktogramy...
- Pripravujeme **kooperačný projekt** s obcou Čičmany na podporu **typickej drevenej architektúry** a zachovanie **ľudových tradícií** (s podporou Ministerstva CR a športu SR)

BUDÚCNOSŤ JE V SPOLUPRÁCI

- **Nový model fungovania Vlkolínca** počíta so **spoluprácou všetkých**, ktorí sú **zainteresovaní** na lepšom výsledku – bez minulých problémov do budúcnosti
- **Každý subjekt** ponesie svoj diel **zodpovednosti** a obohatí ho o svoj vlastný **prínos** pri dosiahnutí všetkých výhod **synergetického efektu** vzájomnej spolupráce
- **Mesto Ružomberok** pripraví **technickú prípravu investičných akcií** a zabezpečí ich **financovanie** z mestského rozpočtu a členského príspevku mesta do OOCR Liptov
- **OOCR Liptov** zriadi a metodicky riadi zamestnancov **IC RK/TIK**, vyškolí sprievodcov a brigádnikov, zabezpečí darčkové a inform. materiály aj **Pult regionálnych výrobkov**
- **KDAH** pripraví **programy pre návštevníkov** (akcie, podujatia, remeselné dielne a workshopy, animačné programy, letné tábory...) so **zapojením miestnych občanov**
- **Liptovské múzeum** sprístupní svoju expozíciu a podieľa sa na odbornej časti
- **Obyvatelia Vlkolínca a OZ** spolupracujú na novom modeli fungovania

NOVÉ ZÁMERY RIADENIA ÚZEMIA VLKOLÍNEC

- V rámci **rozvoja Vlkolínca** pripravuje vedenie mesta v spolupráci s oddelením kultúry, marketingu, cestovného ruchu a športu MsÚ Ružomberok **nové aktivity**:
- **Pracovná skupina Vlkolínec** na uvedenie nového modelu fungovania za účasti všetkých zainteresovaných subjektov (KDAH, Lipt. múzeum, OOCR, OZ, mesto RK)
- **Rada pre Vlkolínec** – obnovenie činnosti poradného orgánu primátora mesta a MsZ s novými zástupcami oslovených a dotknutých subjektov (vrátane ministerstiev SR)
- **Investičný plán mesta** – príprava projektových dokumentácií (PD) pre dlhodobé neriešené problémy Vlkolínca (rekonštrukcia ČOV, verejné WC, obnova osvetlenia a mobiliáru, urbanizácia Trlenskej doliny – záchytné parkovisko a IC, atď.)
- **Projekt Cestou dreva** – schválený v rámci programu prihraničnej spolupráce **Interreg PL – SK** s partnerským mesto Wisla, jeho súčasťou je **nový mobiliár** – lavičky a stojany, stĺpy osvetlenia, odpadkové koše, navigačný systém (2025/26)

SPOLUPRÁCA S KOMUNITOU A ŠTUDENTAMI

- Na rokovaníach so zástupcami **Občianskeho združenia (OZ) Vlkolíne**c (p. Ondřík a p. Jaňák) sme sa **dohodli na spolupráci**, ktorú potvrdila aj **Správna rada OZ Vlkolínec**:
- **Manažment lokality** – účasť zástupcov OZ Vlkolínec v **Pracovnej skupine Vlkolínec** aj **Rade pre Vlkolínec**, poradného orgánu primátora mesta Ružomberok a mestského zastupiteľstva
- **Nový model fungovania** – zapojenie sa do **jednotného výberu vstupného** do všetkých **expozícií** vo Vlkolínci + dohoda na **obsadení pracovných miest domácimi**
- **Projekt obnovy Turisticko-náučného chodníka Vlkolínec – Trlenská dolina** – zaradenie do **Plánu aktivít** a rozpočtu akcií hradených z členského príspevku mesta RK do OOCR RL
- **Organizovanie podujatí** – pomoc zo strany mesta pri príprave a organizácii akcií – *Veľkonočný výstup na Šidorovo, spomienkové pódium k 80. výročiu SNP a vyhorenia obce, Pod'akovanie za úrodu atď.*
- Spolupráca so strednými **Školami umeleckého priemyslu** (ŠUP Ružomberok a Banská Štiavnica) pri výrobe **umeleckých predmetov** (detské hračky a pod.) a **reštaurovaní objektov** (náter Domu UNESCO)
- Spolupracujeme s univerzitami: **STU BA - Katedrou UNESCO** na **podkladoch k architektonickým štúdiám** budúceho rozvoja Vlkolíneca pri dodržaní noriem ochrany pamiatok, **TU ZV** – biodiverzita...
- Pripravujeme **edukačné aktivity** (prezentácie, filmy) a **detský kútik** (drevené hračky, skladačky a pod.)

SPOLUPRÁCA S MESTOM RK

- **Cieľom nového vedenia mesta** je zlepšiť **spoluprácu s domácimi** obyvateľmi a majiteľmi nehnuteľností vo Vlkolínci, ako aj zainteresovanými **inštitúciami**
- **Manažér pre Vlkolíнец** – zamestnanec mesta Ružomberok (odd. KMCRaŠ MsÚ)
- **Stretnutie s vedením mesta** – predstavenie zámerov pre Vlkolíнец **domácim** obyvateľom a rezidentom + diskusia (názory, návrhy...) - pravidelne min. 1x/rok
- **Údržbár Vlkolínca** – externý zamestnanec príspevkovej organizácie mesta **Komunálne služby** (údržba zelene a koordinácia činností s KS) – **domáci občan**
- **Pomoc pre domácich** – súčinnosť a pomoc pri obnove a opravách s organizáciami mesta (Komunálne služby, Mestské lesy, Vodárenská spoločnosť RK, Povodie Váhu...)
- **Príspevky** – tzv. **animačný príspevok** (400 € na obyvateľa), **príspevky na obnovu a údržbu objektov** (max. 1 000 € na žiadateľa v r. 2024 a 2025 schválila Pracovná skupina)
- **Doprava domácich** – služba **taxi**, rozšírenie možností po nákupe **mikrobusu** (1+8 miest) a zavedení **kyvadlovej dopravy** z Bieleho Potoka do Vlkolínca – **domáci vodič**
- **Expozície vo Vlkolínci** – zámerom je zamestnať na dohodu **domácich obyvateľov**

EXPOZÍCIE A PREHLIADKY

- V súčasnosti máme **dohody** so 5 inštitúciami: **Liptovské múzeum** (expozičia *Rol'nický dom + humno*), **OOCR RL – IC RK** (*Dom UNESCO*), **OŽ Galéria UNESCO – Gazdovský dvor** (expozičia *Škola – Galéria*, sprievodcovské služby), **OŽ Vlkolíne** (*Ľudový dom + expozičia sýpka + výber vstupného*), **KDAH** – organizovanie podujatí (*Rok vo Vlkolínci, Remeslo má zlaté dno...*)
- **Expozície** dnes tvoria základný **okruh prehliadky** (*Rol'nický dom + humno – Minigaléria v sýpke – Dom UNESCO – Galéria/škola* + voľne prístupné objekty: zvonica, studňa...). **Prehliadky** v hl. sezóne **so sprievodcom** 2x denne. **Individuálne** s audio sprievodcom (QR kód na lístku)+ mapka
- V prípade **dohody všetkých zainteresovaných** majiteľov a prevádzkovateľov expozičii sa môže **rozšíriť okruh o ďalšie expoziície**. Potrebná je ešte dohoda na **Kostol Navštívenia Panny Márie** (Rímsko-katolícka cirkev Ružomberok) a **Vlkolínsky Betlehem** (p. Sabucha, p. Sýkora)
- **Rozdelenie podielov zo spoločného výberu vstupného** je 10 až 20 % pre každého majiteľa expoziície: **subjekty** 50 % + ostatok 50 % pre **Mesto RK** - na údržbu (letná a zimná) a opravy, príprava projektov a činnosť + animačné príspevky a príspevky na obnovu objektov, dohody...
- **Cieľom nového modelu** je získané prostriedky zo vstupného **vrátiť naspäť do Vlkolínce** a postupne **vyriešiť** dlhodobé **zanedbávané problémy** (výstavba ekologickej ČOV + verejné WC, oprava cesty a kanalizácie, parkoviská a Informačné centrum, nové expoziície a pod.)

JEDNOTNÉ VSTUPNÉ — CENY A PODIELY

- **Jednotné vstupné – cena 8/6/4 €:** návrh sa odráža od cien skanzenov v okolí aj pamiatky UNESCO (*Múzeum liptovskej dediny* v Pribyline alebo *Spišský hrad*, atď.)
- **Liptovské múzeum** – expozícia ***Roľnícky dom + humno***: podiel 10 % - *Dohoda o spolupráci s Mestom Ružomberok pri zabezpečovaní návštevnosti vo Vlkolínci*
- **OZ Galéria UNESCO – Gazdovský dvor** – expozícia ***Galéria - škola***: podiel 20 % *Dohoda o spolupráci s Mestom Ružomberok + sprievodcovské služby*
- **OZ Vlkolínec** – expozície ***Ľudový dom + Koliba***: podiel 20 % - návrh Mesta RK
- **Mesto Ružomberok** – expozície *Dom UNESCO + sýpka*: **podiel 50 %** - na údržbu, opravy, príspevky na obnovu pamiatok, projekty a činnosť (akcie a podujatia KDAH + prevádzka *TIK* vo Vlkolínci v spolupráci s OOCR, brigádnici a dohodári...)
- ***Kostol Navštívenia Panny Márie*** (Rímsko-katolícka cirkev max. – 5%) a ***Vlkolínsky Betlehem*** (p. Sabucha max. – 5%) – **vyplatí Mesto RK** zo svojho podielu (zatiaľ sa pre nesúhlas nerealizoval – nedokázali si zabezpečiť stálu službu a dozor...)

PREHLIADKY A SPRIEVODCOVIA

VLKOLÍNEC NIE JE SKANZEN !!!
Ďakujeme, že rešpektujete súkromie miestnych obyvateľov

VLKOLÍNEC IS NOT A MUSEUM !!!
Thank you for respecting privacy of local people

- **Individuálne prehliadky** – samostatne po zakúpení lístka s **audio sprievodcom** (QR kód na lístku – v slovenčine a angličtine) + mapka (označené objekty s expozíciami)
- **Skupinové prehliadky** – organizované skupiny (zájazdy, školské výlety...) podľa rezervácie (TIK vo Vlkolínci alebo od iných subjektov) so **sprievodcom**
- **Pravidelné prehliadky** – pre záujemcov počas **hlavnej sezóny** (leto, prázdniny, št. sviatky a víkendy) v dohodnutých časoch so **sprievodcom** (2x/deň - 11:00 a 14:00)
- **Sprievodcovské služby** – zabezpečujú vyškolení **sprievodcovia** (pracovníci IC RK + p. Dvorský, historik a študent KU, sprievodca) + **dohody** (študenti počas prázdnin)
- **Lektor /garant** – informácie a text (príbehy)+ preskúšanie sprievodcov zabezpečí **Liptovské múzeum** (p. Přibyl + p. Dzuriak) v spolupráci s **IC RK** (p. Kolčák)
- **Expozície** – sprístupnenie expozícií + **dohl'ad** zabezpečí subjekt (z domácich), odmena formou **dohody** (o vykonaní práce, brigádnickej činnosti študenta a pod.)
- **V cene lístka** je aj poplatok za odstavenie vozidla (bez vstupného sa platí samostatne)

LETNÁ SEZÓNA 2024 VÝSLEDKY A TRŽBY

- Mesto Ružomberok podpísalo v apríli 2024 s partnermi (Liptovské múzeum + 2 OZ) **Dohodu o spolupráci pri zabezpečení návštevnosti expozícií vo Vlkolínci**
- **Primátor mesta** sa dohodol v **majiteľmi pozemkov pod odstavnými plochami** na ich prenájme, čo následne schválilo Mestské zastupiteľstvo v Ružomberku
- Od **1. júna 2024** sa začal **výber jednotného vstupného do expozícií vo Vlkolínci a poplatku za odstavenie vozidla**
- **Od 1. 6. do 30. 9. 2024** si zakúpilo vstupné **19 692 návštevníkov**, ktorí zaplatili do mestskej pokladne **128 008 €** a mesto odviedlo podiely účastníkom *Dohody o spolupráci* **do 31. 12. 2024** boli tržby spolu vo výške takmer **152 000 €** (do 31. 5. 2025 - **202 000 €**)
- Podľa štatistík IC a OOCR Liptov (cca 30 000) prevažovali **domáci návštevníci** (55%), **zahranických hostí** bolo najviac zo **susedných krajín** (ČR – 40%, Poľsko – 30%)
- **Prehliadky so sprievodcom** absolvovalo takmer **2000** návštevníkov, **kultúrne podujatia** a ukážky remesiel (18 dní) – novinka *Ľanová sobota* (zber a spracovanie)
- **Podľa prieskumu** prevládala spokojnosť návštevníkov s poskytovanými službami

PROJEKTY MESTA RK PRE VLKOLÍNEC

- **Rozvoj turistickej infraštruktúry v pamiatkach UNESCO a pamätných miestach národného významu** - *infraštruktúra súvisiaca s hlavným motívom návštevy: projekt pre **Program Slovensko** – opatrenie 5.1.5 Investície do kultúrneho a prírodného dedičstva... a udržateľný cestovný ruch (CR), alebo z nového Fondu na podporu CR, príp. iných externých zdrojov (fondy EÚ, FPU a pod.)*
- **Komplexný rozvoj turistickej infraštruktúry v lokalite UNESCO – Vlkolíne:**
 - **PD urbanizácie Trlenskej doliny** (záchytné parkoviská + rampy, Informačné centrum a verejné toalety, turistický a navigačný systém, dopravné značenie...) cca **1 500 000 €**
 - **PD rekonštrukcie ČOV, kanalizácie a verejných WC** (ekologická ČOV, odvod dažďovej vody, rekonštrukcia kanalizácie vo Vlkolínci, vybudovanie nových WC) cca **550 000 €**
 - **PD rekonštrukcia cesty na Vlkolíne** (z Trlenskej doliny – rozšírenie + spevnenie miest na vyhýbanie sa áut a mikrobusu/minibusu kyvadlovej dopravy) cca **450 000 €**
 - **Oprava cesty vo Vlkolínci** (oprava výtlkov priamo v m. č. – PRLA, príprava VO na dodávateľ'a, realizácia po skončení letnej turistickej sezóny 2024) cca **50 000 €**
- **Ďalšie zámery: vybudovanie protipožiarnych nádrží** (jedna nad osadou a druhá v Trlenskej doline – podľa opatrení v rámci Protipožiarneho projektu) a **nadzemného hydrantu** (pri škole), vybudovanie **systému protipožiarnej ochrany** (hlásiče - signalizácia, hasiace prístroje, bleskozvody a pod.), **bezpečnostný kamerový systém** – monitorovanie (inštalácia chráničiek atď.)

STAV PRÍPRAVY PROJEKTOV INVESTÍCIE

- **PD rekonštrukcie ČOV** (Ekologická čistiareň odpadových vôd – ČOV, riešenie havarijného stavu existujúcej ČOV, podaná žiadosť na odkúpenie pozemku vo vlastníctve Slovenského pozemkového fondu – SPF + CP, akcia zaradená do *Investičného plánu* – IP mesta RK na r. 2025) cca **200 000 €**
- **PD verejné toalety** (návrh schválený rozhodnutím Krajského pamiatkového úradu – KPÚ Žilina, napojenie na sieť – el. energia, voda, kanalizácia a ekologickú ČOV) cca **30 000 €**
- **PD rekonštrukcia cesty na Vlkolíne** (z Trlenskej doliny – rozšírenie + spevnenie miest na vyháňanie sa áut a mikrobusu/minibusu kyvadlovej dopravy, potreba aktualizácie rozpočtu) cca **450 000 €**
- **Oprava cesty vo Vlkolínci** (oprava výtlkov priamo v m. č. – PRLA, príprava VO na dodávateľa - CP, realizácia po oprave kanalizácie a napojení všetkých objektov) cca **50 000 €**
- **PD urbanizácie Trlenskej doliny** (projekt stavby pre územné rozhodnutie – ÚR **1. etapa:** záchytné parkovisko – 29 parkovacích miest, vrátane obslužných objektov - Informačné centrum (IC) a verejné toalety (WC), ÚR platné do 2025 – 11 park. miest, bez IC a verejných WC, nový GP, **2. etapa:** ďalších 18 park. miest + IC a verejné WC, **3. etapa:** záchytné parkovisko – aj pre autobusy, turistický a navigačný systém, dopravné značenie + rampy...) cca **1 500 000 €**
- **PD v štádiu prípravy stavebného zámeru – spolu:** cca **2 230 000 €**
- **Ďalšie investičné projekty:** *Oprava cesty Biely Potok – Trlenská dolina* – rozšírenie + spevnenie miest na vyháňanie sa (treba spracovať PD + rozpočet) *oprava historických prístupových trás zo vš. smerov* (Náučný chodník Trlenská dolina – Vlkolíne, Kráľovská cesta – Gejdák - Zápalkáreň, Vlkolínske lúky – sedlo pod Sidorov – Malinô Brdo – Hrabovo atď').

ZÁMER PRÍPRAVY PROJEKTOV EXPOZÍCIE

- **Nákup nehnuteľnosti – 10% z celkovej sumy projektu:**
- objekt **Škola – Galéria** (nové expozície – Pamätná izba učiteľa Májeka, Pamätná izba pátra Horského – presťahovanie z Domu UNESCO, tam bude expozícia *Vlkolíne* - svetové dedičstvo UNESCO, nová Galéria – umelecké diela z plenérov + fotografie – historické aj aktuálne). Príprava projektov a návrhov nových expozícií (PD pre stavebný zámer + rozpočet).
- Je potrebný **úradný odhad** a **zmluva** o budúcej kúpnej zmluve s podielovými spoluvlastníkmi (rod. J. Brádiaka + rod. S. Dvorského). cca **300 000 €**
- **Ubytovanie v podkroví** (účastníci workshopov, školy v prírode, študijné pobyty a prax študentov, letné tábory pre deti...) – treba pripraviť PD + rozpočet.
- **Školský dvor** – revitalizácia (vš. akcie a podujatia – ukážky remesiel...). PD + rozpočet cca **200 000 €**
- **Oprava Národných kultúrnych pamiatok (NKP) – vo vlastníctve mesta:**
- Objekt **Sýpka** (v r. 2025 nová expozícia *Pol'nohospodárstva* – pestovanie plodín, uskladnenie potravín a cenných vecí, t. j. prinavrátenie jej pôvodnému významu) potrebná **oprava** šindľovej strechy, odvlhčenie a **izolácia** budovy. cca **40 000 €**
- Objekt **Studňa** – oprava šindľovej strechy, vyčistenie dna a ďalšie (v spolupráci s Pamiatkovým úradom SR a špecializovanou organizáciou *Pro monumenta*). cca **10 000 €**

ZÁMER PROJEKTU AKCIE A PODUJATIA

- **Neinvestičné – tzv. mäkké aktivity (25 % z celkovej hodnoty projektu):**
- **Nové expozície** – Dom UNESCO (Vlkolíne - svetové dedičstvo UNESCO), nová Galéria – umelecké diela z plenerov), Galéria – Skola, objekt za zvonickou – *história obce* (SNP, vyhorenie, vojnové artefakty od p. Grieša..) + moderné smart prvky a audiovizuálne prezentácie (hovoriaci obraz – *Príbeh Vlkolínca* a pod.), edukačné centrum – kino (ukážky filmov a fotografií pre školské výlety).
- **Pracovné workshopy** – oprava šindľových striech, záchrana senníkov (štále), oprava studne (NKP), obnova terasových políčok + pestovanie tradičných plodín (zber plodín – ukážky).
- **Tradičné podujatia** – *Remeslo má zlaté dno, Nedel'a vo Vlkoínci, Pod'akovanie za úrodu, Kosenie vlkolínskych lúk, Fujara znie Vlkolíncom, Mikuláš + Betlehem vo Vlkolínci, Výstup na Sidorovo...*
- **Sprievodcovské služby** + dozor a výklad v expozíciách (zamestnanie domácich obyvateľov + znevýhodnených skupín – seniori, zdravotne postihnutí...).
- **Debarierizácia + inklúzia** (prvky a prístup pre znevýhodnené skupiny návštevníkov – telesne a mentálne postihnutých, slabozrakých atď.).
- **Aktualizácia Protipožiarneho plánu** + projekt **požiarnej ochrany** a **realizácia** navrhnutých opatrení (protipožiarne nádrže, hydranty, hlásiče požiaru, hasiace prístroje a prostriedky...)

spolu za cca 1 000 000 €

ZDROJE FINANCOVANIA PROJEKTOV

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- **Národný projekt (NP) obnovy národných kultúrnych pamiatok (NKP) a lokalít UNESCO** z Plánu obnovy a odolnosti SR (návrh Ministerstva kultúry SR) – výzva na jeseň 2025 (doba realizácie do konca roka 2027)
- Do NP je zaradený aj **Vlkolíne** – **Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry** (navrhnutá suma 2 milióny eur, objem finančných prostriedkov na celý NP predstavuje 103 miliónov eur)
- **Navrhované aktivity** – pripomienky Mesta Ružomberok k návrhu NP pre PRLA **Vlkolíne**:
 - **obnova NKP a ostatných objektov** v lokalite UNESCO (oprava dreveníc, hospodárskych budov a šindľových striech)
 - **výstavba nových objektov** pri zachovaní **typickej drevenej architektúry**
 - **vybudovanie nových a obnova** existujúcich **expozícií** o debariezačné prvky a edukačnú miestnosť
 - **odkúpenie NKP a ďalších objektov** od FO a PO za účelom zriadenia ďalších **expozícií**
 - **vybudovanie verejných toaliet** s bezbariérovým prístupom
 - **dobudovanie protipožiarnych opatrení** (nádrže na požiaru vodu, stabilný hasiaci systém a hlásiče – EPS)
 - **rekonštrukcia čistiarny odpadových vôd (ČOV)** a napojenie všetkých objektov v lokalite
 - **oprava cesty** priamo v osade Vlkolíne a úprava verejných priestranstiev
 - **oprava prístupovej komunikácie** z mestskej časti Biely Potok (Trlenská dolina – Vlkolíne)
 - **vybudovanie záchytného parkoviska** s obslužným objektom vrátane verejných toaliet v Trlenskej doline
 - **zabezpečenie kyvadlovej dopravy** do osady Vlkolíne zo záchytného parkoviska
 - **zachovanie biodiverzity územia** a jeho charakteristického vzhľadu (typické terasovité políčka)
 - **riešenie pozemkových úprav** a prevod pozemkov zo SPF (neznámych vlastníkov) do vlastníctva mesta
- Tzv. **Nórske fondy** budú zamerané na **zachovanie svetového dedičstva a pamiatok UNESCO** – výzva jar 2026 (r. 2029)

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

NÓRSKE FONDY PRE VLKOLÍNEC - LOKLALITU UNESCO

Iceland
Liechtenstein
Norway grants grants

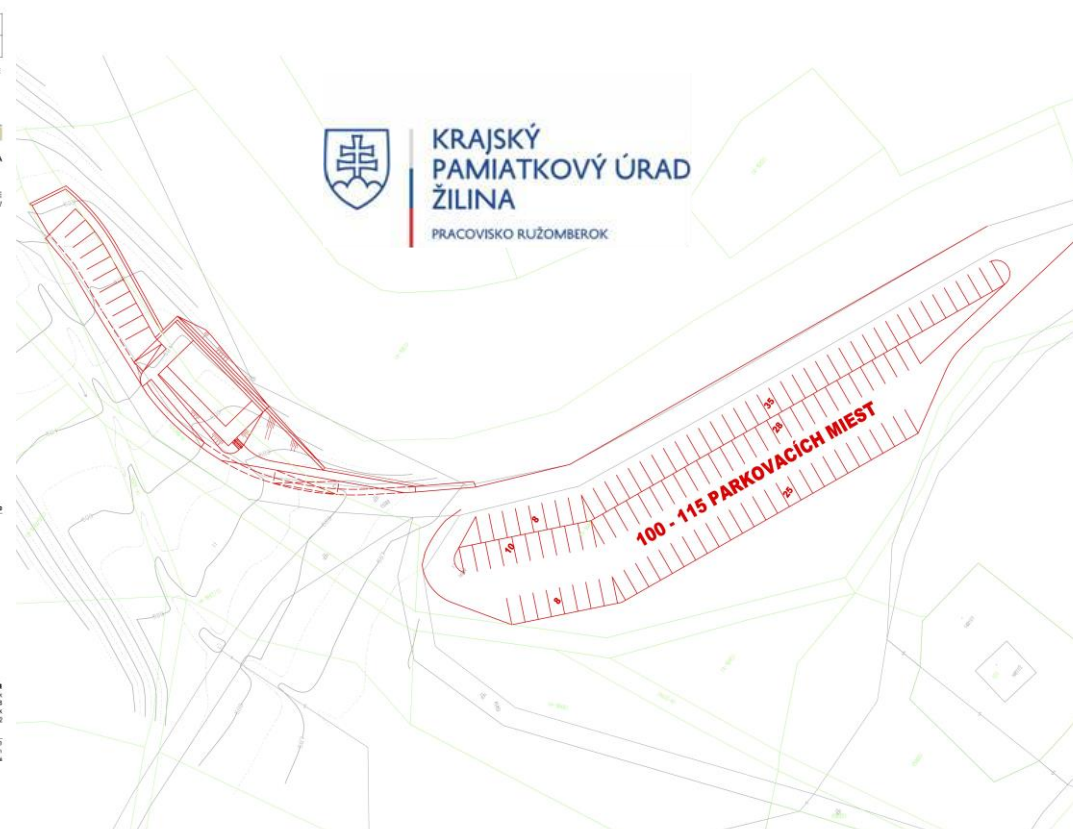
MINISTERSTVO
INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

TÉMA: ZODPOVEDNÁ A UDRŽATEĽNÁ OBNOVA, SPRÁVA A REVITALIZÁCIA KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

- Trlenská dolina – Vlkolíneč: vybudovanie záchytného parkoviska v Trlenskej doline vrátane obslužných objektov polyfunkčného charakteru (Info centrum, verejné toalety)**

PROJEKTY S PARTNERMI PRE VLKOLÍNEC

- **Vlkolínec - hnedé dopravné značenie** – označovanie významných turistických a kultúrnych cieľov na novom úseku diaľnice D1 (Ivachnová – Hubová, obchvat RK) a navigácia na súvisiacich cestách 1. triedy (v rozpočte KOČR - *Zilinský turistický kraj* na r. 2025: financovanie + vybavenie)
- **Kooperačný projekt Vlkolínec - Čičmany** – rozvoj živých lokalít typickej drevenej ľudovej architektúry (spoločné *stretnutia* – výmena skúseností a príprava koncepcia rozvoja; *ľudové zvyky a tradície* - napr. svadba, podakovanie za úrodu a pod.; *vybavenie expozícií* - historická sýpka vo Vlkolínci; *marketingové aktivity* – sprievodca po Vlkolínci, príbehy a spôsob života...) – **kooperačný projekt** OOCR Liptov + OOCR Rajecká dolina s podporou Ministerstva CR a športu SR
- **Projekt CESTOU DREVA** v rámci prihraničnej spolupráce **Interreg SK - PL** partnerských miest **Ružomberok – Wisla** (*nový mobiliár* - stĺpy verejného osvetlenia, lavičky, odpadkové koše, informačný a navigačný systém – tabule a smerovníky...)
- **Trlenská dolina - nový prístrešok a mapa lokality** - súčasť mobiliáru **Cykloregión Liptov** – v rámci projektu a rozpočtu *Plánu aktivít* OOCR REGION LIPTOV
- **Zábrany pre cyklistov** – najmä cesta od Malina Brda (otváracia drevená brána + značky a piktogramy s upozornením na zosadnutie z bicykla – súčasť mobiliáru *Cykloregión Liptov*)
- **Ďalšie projekty a aktivity: nové expozície** v spolupráci s Liptovským múzeom, **biodiverzita územia** (terasové políčka - pestovanie a spracovanie ľanu, bylín...), **tradičné jedlá a výrobky** (*Pult regionálnych výrobkov* – projekt OOCR RL *Produkt Liptova*), **podujatia a akcie** (podpora a organizovanie *Rok vo Vlkolínci*, *Remeslo má zlaté dno* – OOCR Liptov + KDAH, *Veľkonočný výstup na Sidorovo, Mikuláš a Betlehem* – OZ Vlkolínec...)

POĎAKOVANIE PARTNEROM A SPOLUPRACOVNÍKOM

- **Nový model fungovania lokality UNESCO Vlkolínec** je založený na **spolupráci všetkých zainteresovaných subjektov**, ktoré sa podieľajú na jeho realizácii:
- **Pracovná skupina Vlkolínec** – účastníci *Dohody o spolupráci* (Liptovské múzeum, OZ Vlkolínec, OZ Vlkolínec UNESCO – Gazdovský dvor), IC RK a OOCR RL, KDAH, KS mesta RK, VSR a ďalší
- **Rada pre Vlkolínec** – obnovenie činnosti poradného orgánu primátora a MsZ, pomoc a prepojenie verejnej správy (samospráva + št. správa - ministerstvá kultúry, CR a športu, ŽP) aj ďalších
- **Manažmentový plán 2022 – 2031 + Praktická príručka pre manažment lokality svetového dedičstva UNESCO Vlkolínec** (hlavná riešiteľka prof. RNDR. Mária Kozová, CSc. + kolektív expertov a spolupracovníkov, ktorí ju zostavili a vydali v novembri 2022), ako aj vypracovali ďalšie štúdié a koncepčné materiály (*Krajinná štúdia – Vlkolínec, Pamiatky svetového dedičstva UNESCO v živote obcí, miest a regiónov*)
- **Vedenie mesta** – osobný vklad a záujem primátora, zástupcu primátora, prednostu mestského úradu (MsÚ), poslancov mestského zastupiteľstva (MsZ) a členov *Komisie pre kultúru a cestovný ruch* aj ďalších komisií MsZ
- **Spolupracovníci a kolegovia** – z nášho oddelenia a ďalších oddelení MsÚ
- **Občania Vlkolínca a majitelia nehnuteľností** – za podporu a zapojenie sa do nového modelu

